

SÁNDOR ZSUZSA

MÚZEUMPEDAGÓGIA A KÖZNEVELÉSBEN – VIZUÁLIS NEVELÉS A MÚZEUMBAN

A múzeumpedagógia robbanásszerű fejlődésének vagyunk tanúi. Egyre több múzeumi helyszín kínál a gyerekeknek szóló olyan programokat, amelyek művészeti-tudományos-műszaki tartalmuk alapján a tantárgyakba is illeszkednek. Ugyanakkor a tanító- és óvóképzésben a múzeumi lehetőségekkel nem foglalkozunk megfelelő súllyal. A legújabban kialakított tantervi rendszerek is a tantárgy-pedagógiákra és a területi módszertanokra hagyják, ezek pedig vagy beépítik tananyagaik közé, vagy sem – és általában nem. Pedig az ismeretátadó iskolából a tanulói tapasztalatszerzésre és a tanulás tanítására átálló iskolának a jelenleginél sokkal jobban kellene építenie a tantermen kívüli tanításra, és ezen belül a múzeumokban, kiállítóhelyeken bemutatott értékekre.

Múzeumpedagógia, múzeumok és az iskola

A múzeum gyűjtő- és kiállítóhely, kulturális (technika, tudomány, művészet stb.) és természeti értékek őrzője, ahol az értékek korpuszok, azaz eredeti alkotások, tárgyak. Az őrző funkciót rendszerezett-tipologizált módon látja el, és hozzá a nyilvánossá tétel, a közönségnek szóló bemutatás funkciója társul.

Az iskola a kulturális és természeti értékek tanulói megismerésével (tanári megismeretetésével) világmegismerésre nevel és oktat. Az értékek megismerése általában kópiákkal és a média segítségével (közvetítő közegek a tankönyv és a digitális kép/hang/film fájlok) történik. Ezek a közegek jól illeszkedtek a tanár ismeretátadó szerepéhez, azonban a mai iskolát inkább a tanítvány saját tevékenységen keresztül történő megismerő munkájának kell jellemeznie, miközben a megismerés tárgyával közvetlen kapcsolatba kerül. Ebben az iskolakoncepcióban hatványozottan felértékelődik a múzeumokban, a természeti és városi környezetben, valamint az állatparkokban, arborétumokban zajló tanulás szerepe.

A jelenlegi törvényi szabályozás megadja a lehetőséget az iskoláknak, hogy tanórákra az iskolán kívül is sor kerülhessen, és remélhetően a készülő új Nemzeti alaptantervben is hasonlóan vagy még hangsúlyosabban szerepel ez a téma. A Nat bevezetőjében a következőt

olvashatjuk: „5. A tanórai foglalkozások iskolai megszervezésére vonatkozó rendelkezések. 7. § (1) A nemzeti köznevelésről szóló törvény 27. § (1) bekezdés szerinti tanórai foglalkozások megszervezhetőek a hagyományos, tantermi szervezési formáktól eltérő módon, így különösen projekt oktatás, erdei iskola, múzeumi foglalkozás, könyvtári foglalkozás, művészeti előadáshoz vagy kiállításához kapcsolódó foglalkozás formájában is, amennyiben biztosított az előírt tananyag átadása, a követelmények teljesítése, a tanítási órák ingyenessége, a tanulói terhelés korlátozására vonatkozó rendelkezések megtartása.” (Nat 2012, 10637)

A lehetőség adott, azonban az ingyenesség általában nem biztosított, mivel akár az iskolában, akár a múzeumban zajlik a múzeumi szakember által vezetett foglalkozás, az a múzeum szolgáltatásaként pénzbe kerül. Ugyanakkor a múzeumok rendszerint örömmel fogadják a tanulói csoportokat pedagógusok vezetésével is, természetesen úgy, hogy betartják az adott múzeumban érvényes látogatási szabályokat. Például a Magyar Nemzeti Galériában kedvezményes árú belépőjegy igényelhető iskolai csoportoknak, és a pedagógus múzeumi munkájához a következő kitélet teszi: „Iskolai csoporttal érkező pedagógusok csak akkor tarthatnak múzeumi tanórát a Magyar Nemzeti Galéria állandó gyűjteményeiben, ha a látogatás előtt a Múzeumpedagógiai Osztálytól engedélyt kapnak rá.” (<http://mng.hu/latogatas/pedagogusok-122630>) A helyi múzeumi lehetőségek kihasználásával azonban általában minden ilyesfajta akadály kiküszöbölhető, mivel az iskola és a múzeum közötti együttműködésben a térítésmentességet nagyon sokszor biztosítani tudják.

Igazolandó, hogy a különféle tantárgyakba tantervileg betervezett a múzeumlátogatás, nézzünk meg a Nat műveltségi területeiből még néhány idézetet. *Történelem*: „Fontos szempont a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális, vallási értékeinek átadása, valamint az, hogy a diákok megismerjék a történelmi múltat feldolgozók (történész, régész, nyelvész) munkájának alapelemeit. Ezt a törekvést támogatja a múzeumok és más közgyűjtemények (pl.: levéltárak) látogatása, rendeltetésének, szerepének ismerete.” (Nat 2012, 10707) *Tudomány, technika, kultúra*: „Legalább egy magyarországi múzeum, nemzeti park, természettudományi gyűjtemény meglátogatása, profiljának és néhány fontos darabjának elemző ismerete.” (Nat 2012, 10728) *Művészetek*: „A művészeti nevelés eredményességéhez nélkülözhetetlen a művészeti intézmények látogatása (mozi, színház, bábszínház, hangverseny, múzeum, kiállítás), és a tapasztalatok közös feldolgozása [...] Legalább egy hazai múzeum, illetve egy kortárs gyűjtemény látogatása, profiljának és néhány fontos darabjának elemző ismerete.” (Nat 2012, 10784, 10806) Remélhetően a készülő új Nat-ban ezek a múzeumpedagógiai tartalmak megmaradnak, sőt erősödnek.

Ha feltesszük a kérdést, hogy múzeumpedagógus vagy iskolai pedagógus tartsa-e a múzeumi órát, akkor sokféle szempontból is az iskolai pedagógus lesz a válasz. Ő ismeri a tanítványait, ő az, aki tudja, mit szeretne elérni a tantárgyában, így biztosítható, hogy a múzeumi tartalmak a tantárgyi tanítási programokba jól illeszkedő, szerves elemek legyenek. A tanító és a szaktárgyakat tanító tanár szerepe tehát kiemelten fontos, éppen ezért véleményem szerint a pedagógusképzés minden szintjén külön tantárgyként kellene kezelni a múzeumpedagógiát a hozzá kapcsolódó módszertannal együtt. (Természetesen e mellett jól hasznosíthatók a múzeumok által hirdetett tematikák és időpontok is egy-egy kiemelt tanulmányi út keretében.)

A pedagógusnak alaposan fel kell készülnie a múzeumlátogatásra. Részletesen meg kell ismernie egyrészt a múzeumi helyszín jellemzőit és a feldolgozásra tervezett múzeumi tárgyakat, másrészt el kell készítenie a múzeumi óra forgatókönyvét és a gyerekek felhasználására tervezett tanítási-tanulási eszközöket. Ilyen eszközök lehetnek a feladatlapok és a kapcsolódó szemléltetések (pl. egy képzőművészeti alkotás témájához kötődő vers vagy zene), és ma már nem számít különlegességnek a tanulói okostelefon vagy tablet használatát is bevonó internetes kutatómunka megtervezése sem. A csoportjával múzeumba készülő pedagógus feladatait részletesen bemutatja tanulmányában Tettamanti Zsófia (2011), sőt, még a múzeumlátogatás iskolai helyszínű előkészítő és záró elemét is beépíti mondanivalójába. A Sárospataki Képtár múzeumpedagógiai munkáját bemutató könyvben (Bordás–Sándor, 2014) jómagam is ajánlok egy eljárást a múzeumpedagógiai foglalkozási tervet készítő pedagógusok számára. Sem gyakorló pedagógusoknak, sem pedagógus hallgatóknak nem kell idegenkedniük a múzeumpedagógia foglalkozásoktól, hiszen mindenki által könnyen megtanulható és nagyszerű eredményeket hozó módszertanon alapszanak! Sajnos, a mai pedagógiai gyakorlatba a múzeumi órák még meglehetősen ritka alkalmakkal épülnek be.

A tanár iskolai munkája a verbalitáson alapul, azonban a vizuális (és egyéb) szemléltetés így sem maradhat, és általában nem is marad el az óráról. A szemléltetés többnyire áttételekkel és kópiákkal működik, azaz a tanulók nem az eredetit tapasztalják meg, hanem annak másolatát. A legnagyobb hatással bíró közvetlen tapasztalást azok a tárgyféleségek biztosítják, amiket a tanárnak módjában van bevinni az órákra, minden egyéb csak áttétel, még az animált filmek is csak pótlékok, bármennyire is csodáljuk a technológiai megoldásokat. A bevihető tárgyak köre azonban igencsak véges, és természetesen nem bír azzal a széleskörűséggel és azokkal az értékekkel, amikkel a múzeumi gyűjtemények tárgyai. A múzeum felülmúlhatatlan értéke tehát, hogy ott a műalkotást, használati tárgyat, gépet, eszközt, kőzetet, állatot és növényt eredetiben, eredeti vagy konzervált

állapotában tanulmányozhatjuk. Az is nagy érték, hogy a vizsgált téma általában a saját közegében – a kiállításrendezők leleményétől függően – életszerűen, élménydúsán és kiegészítő információkkal együtt jelenik meg.

A múzeumban természetesen még ma is találkozunk a hagyományos módszerrel, amelynek lényege, hogy a látogatók a múzeum munkatársának vezetésével bejárják a kiállítási tereket, de ezt ma már inkább csak felnőtteknek kínálják. A szimpla bejárás, a vezető meghallgatása és az ehhez kötődő passzív szemlélés mára már letűnőben van, és átveszi a helyét az önálló, információkkal, különféle eszközökkel támogatott és interaktív felfedezés. A 20. században élményt adó festett hátterekkel és jelenetekbe rendezetten kezdenek bemutatni állatokat, majd egyes műtárgyak megtapogathatók lettek, illetve közreműködésre szólítják fel a látogatót (Vásárhelyi, 2011).

A passzív múzeumlátogatás helyett tehát tevékeny helyszíni feldolgozás, a közvetlen tapasztalás, az aktív és önálló tanulás a múzeumi ismeretszerzés jellemzője. Nézzünk meg erre néhány példát.

A múzeumok többnyire művészeti és tudományterületekre specializálódtak. Ilyen a környezetünkben a Sátoraljaújhelyi Kazinczy Múzeum⁴, amelynek természettudományi termeiben a látogató különféle vizsgálatokat végezhet el, illetve az eredeti utakat leképező bejárásokat végezhet. A Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma⁵ Sárospatakon újabban az ágyúöntő műhelyt kínálja a látogatóknak interaktív feldolgozásokkal, a gyerekeknek a kiállító tereihez, műtárgyaihoz kötődő tevékenységeket (pl. érmekészítés) és feladatlapos feldolgozásokat szervez. A sárospataki múzeum Sáradsadányi Néprajzi Kiállítóhelyén a látogató korongozhat, filmeket nézhet meg az üveghutáról, a kerámiakészítésről, a halászat tárgyaival illuzórikus eszközökkel megteremtett vízi környezetben lehet megismerkedni, a gyerekeket egy mesei közegre épített terem is várja. Budapesten, a Magyar Természettudományi Múzeumban⁶ megismerhetjük az eredeti kőzeteket, preparátumok formájában a növényeket, állatokat, de ezeket fotósorok kísérik, és meghallgathatjuk az állat hangját, filmet nézhetünk az állat viselkedéséről, élőhelyéről. Sőt, egy speciálisan felszerelt teremben (MTM Természetbúvár terem) laboratóriumi eszközökkel különféle vizsgálatok is elvégezhetők. A Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum egyik speciális termében elektromos jelenségeket próbálhatnak ki a látogatók – és így tovább, a példák sora tovább folytatható. A legtöbb néprajzi múzeumban, és a különféle képzőművészeti

---

4 (<http://www.kazinczymuzeum.hu/muzeumpedagogia/erdojarok-kalauza-zempleni-tajak-termeszeti-ertekei>)

5 (<http://rakoczimuzeum.hu/index.php/hu/informaciok/szolgaltatasok/muzeumpedagogia>).

6 (<http://www.nhmus.hu/hu/pedagogusoknak/pedagogusoknak>)

múzeumokban, galériákban az eredeti alkotás mellett filmeket nézhetünk a művésztől, az alkotómunkáról, a tárgy elkészítéséről, és megismerhetjük az elkészítés technológiáját (pl. egy kerámiatárgy elkészítésének fázisait, a bronzszobor öntését – ez utóbbi a Sárospataki Képtárban is megtekinthető) vagy akár saját kezűleg készíthetünk is a kiállított műtárgyhoz hasonlókat. (Ilyen például, amikor a látogató egyszerű érmeverő gépen érmét készít, vagy éppen dúc metszésével és nyomtatással grafikai lapot, fametszetet hoz létre.)

A múzeumok kisebb része nem különíti el a területeket, ellenkezőleg, a művészeti és a tudományos eredmények együttes bemutatását vállalja fel, illetve egyes programjaikba a tudományos múzeumok beépítik a művészeteket és fordítva, a művészeti múzeum a tudományt. Ezzel a kérdéssel foglalkozik Sara Calgagnini tanulmányában, hivatkozva a reneszánsz ember komplex szemléletére és bemutatva három külföldi múzeumot (2014). Magyarországon a Kortárs Művészeti Múzeum meglehetősen rendszerességgel kínál ilyen programokat. Az elmúlt években ilyen volt például Lakner Antal és más mai művészek néhány kiállítása, amelyeken a fizikai vagy kémiai tudományos jelenségeket műszaki technológiával egybeépítve mutatták be műalkotásaikat. Ezeknek lényeges összetevője volt, hogy a látogatónak kellett életre keltenie a műalkotást: belelépni és felemelni, meghajtani, megszólaltatni stb. Azonban ezeket a megközelítéseket a mai magyar köznevelésben, amely tudományágakra és művészeti területekre tördelt, legfeljebb a ritka projektmunkák részeként vagy szellemi kalandozásként tudjuk közvetlenül beépíteni a tanításba.

Összefoglalva a mai múzeum jellegzetességeit, a következőket állapíthatjuk meg:

- az eredeti tárgyat, témát többféle ingert kiváltó módon tárja elő;
- az eredeti tárgyat, témát saját közegébe ágyazva, komplexen mutatja be;
- élmények nyújtására törekszik;
- számít a látogató interaktivitására, kínálja a cselekvő feldolgozást,
- ösztönzi, hogy a látogató egyben felfedező is legyen.

Úgy gondolom, hogy a pedagógusnak is a fentebbi jellegzetességekre kell alapoznia, amikor a gyerekekkel múzeumi tanulmányútra megy.

Múzeumi foglalkozásfajták

Foglalkozások a múzeumban

A következőkben néhány alapvető foglalkozásfajtát veszek sorra és mutatok be igen röviden.

A *múzeumi óra* lényegében szorosan vett tantárgyi tanóra. A pedagógus éves tanítási tervében szerepel, abban programozott konkrét tantervi tananyagot/tananyagokat dolgoz fel, amely kapcsolódik a megelőző és követő tananyagokhoz. Időtartama 40-60, időigényes tevékenységeknél egybefüggő 90-100 perc.

A *múzeumi nap, múzeumi projekt nap* általában több tantárgyhoz kapcsolódik. Két alapváltozata van. Az egyik esetben jól illeszkedik egyetlen tantárgy keretébe, ez az éves programban tervezett. Ilyenkor egy tantárgy projektjeként természetesen kapcsolódnak hozzá más tantárgyak a feldolgozás során, ezek tananyagai azonban kevésbé hangsúlyosak. A másik válfaja olyan komplex projekt, amelyben különböző tantárgyak tantervileg előírt tananyagai azonos hangsúllyal kerülnek feldolgozásra. Ez utóbbi változat az egész iskolát átható projekt nap is lehet. Időtartama szünetekkel együtt mintegy 300 perc (4-6 iskolai óra).

A múzeumi foglalkozássorozat általában egy tantárgy keretébe tartozik, benne összefüggő tananyaghalmozatot dolgoznak fel a gyerekek. Ez lehet a pedagógus éves programjának egy olyan témaköre, amit a múzeumba tervezett. Értelemeszerű jellemzője, hogy minden óra a múzeumban vagy hozzá kapcsolódó helyszínen zajlik, és az órarendbe tervezett módon hetente 1-2 alkalmat jelent. Időigénye a múzeum adottságaitól és a tananyagok mélységeitől függően több hét is lehet, azaz 4-10 iskolai órát is felölelhet.

A Sárospataki Képtár nagyszabású múzeumpedagógia könyve (Bordás, Sándor, 2014) azzal a céllal készült, hogy iskoláknak, illetve pedagógusoknak adjon segítséget a múzeumi tanításhoz és tanuláshoz. Ebben a kiadványban a fentebb leírt foglalkozásfajtákhoz találunk a különböző pedagógus-szerzők által kidolgozott programokat és feladatleírásokat. A könyv használhatóságát növeli a sok színes kép, amelyek mind helyszíni, mind alkotásfotókban teszik még élvezetesebbé és értelmezhetőbbé a képtári múzeumpedagógiai eredményeket.

A múzeumi helyszínen végzett tanulásban-tanításban legtöbbször alkalmazott múzeumpedagógiai módszerek a következők:

- megfigyelés szempontok alapján,
- a megfigyelt szöveges-rajzos-fotós rögzítése, dokumentálása,

- feladatlapos feldolgozás,
- helyszíni kutatás, kiegészítő internetes kutatás,
- helyszíni kiselőadás (tanítvány),
- helyszíni kipróbálás, bejárás, interakciók – pl. valaminek az érzékleti jellemzői (vizuális + tapintás, ízlelés, szaglás), tárgy használata, gép működése,
- helyszíni elkészítés, alkotás, laboratóriumi vizsgálat stb.

Ezek a módszerek sokszor kombinálódnak, egymásba olvadnak, vagy a feladatlap akár mindegyiket magába építheti.

A művészeti alkotásoknál használatos módszerekkel meglehetősen alaposan foglalkozik Bálványos Huba a művészetről, műbefogadról és művészetpedagógiáról szóló tankönyvében. Ennek fejezetei közül a IV. könyv (címe: Esztétikai-művészeti nevelés) találó a témánk szempontjából. Az ott leírt módszertanok, különösen az aktív műbefogadás nagyszerűen alkalmazható a múzeumi helyszíneken is. (Bálványos, 1998)

A következőkben pillantsunk bele a vizuális kultúra tantárgyhoz készített múzeumi feladatlapokba, amelyeket a Sárospataki Comenius Campuson tanító szakos hallgatók hoztak létre 4. osztályosoknak. Alább kicsinyítve láthatjuk a feladatlapok egy-egy oldalát, de így is jól követhetők az izgalmas pedagógiai megoldások és a tanulói válaszok. Az elmúlt években a tanító szak vizuális nevelés tantárgy-pedagógia és vizuális kommunikáció tantárgyaiban több esetben foglalkoztunk múzeumlátogatásra épített feladatok és feladatlapok készítésével. További ilyen hallgatói munkák vizsgálhatók az Eszterházy Károly Egyetem Pedagógiai Tervek Tára című repozitóriumában, annak megfelelő rovatában (http://pedtervtar.ekfck.hu/kesz_tervek-tanorai_feladatok.html).

A következő két feladatlap eredetileg színes nyomtatású és A/4-es méretű, kezelhetőségük miatt a múzeumok kiadványai is általában hasonlóak. Számos múzeum nagyon szépen szerkesztett, jól használható és érdekes feladatlapokat kínál múzeumpedagógiai foglalkozásaihoz és ezekből a gyakorló pedagógusok is ötleteket meríthetnek. Érdemes ezeket az internetes felületeket lapozgatni.

7. Gyűjtsd ki a kiállításon fellelhető adatokat arról a festményről, amelynek színei visszaköszönnek a feladatlap ezen oldalán.

Alkotó neve: Kosztá Rozália
Alkotás címe: Piálalamosgyermek
Keletkezésének éve: 1950.
Technika: olajfestés
Műfaj: portré

8. Milyen a kép hangulata, milyen eszközökkel válthatta ki a festő ezt a hangulatot?

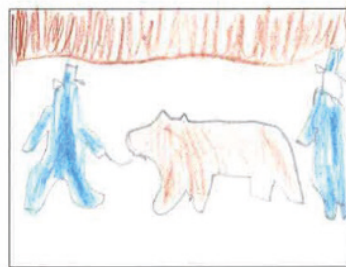
Szomorú mivel az alkotó sötét
színeket használt.

9. Rajzold meg a gyermekét karjában tartó asszonyt egy vidámabb háttérrel. Milyen hatást értél el ezzel? Válaszodat szóban fogalmazd meg.

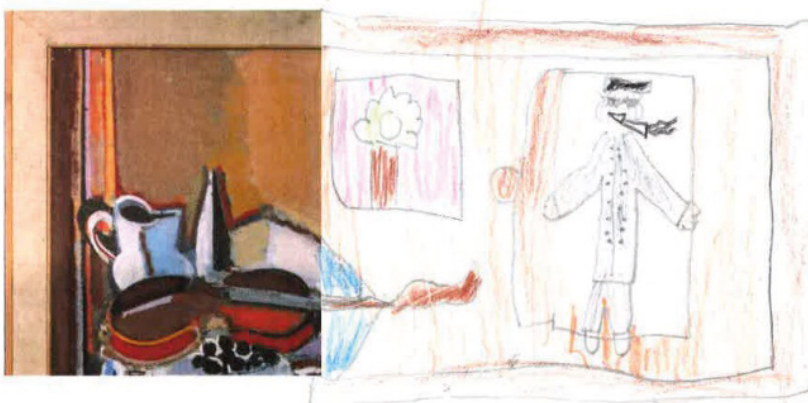

2. feladat: Az előző képből látsz egy részletet. Az a feladatod, hogy rajzolj ki belőle egy-egy tetszőleges rész (tárgyat, lényt a környezetével).

3. feladat: Találd ki, hogy melyik festményből van kivágva ez a rész. Folytasd a részlet továbbrajzolását elképzelésed szerint, alakíts ki fekvő téglalap formájú festményt!

II/1-2. kép: Részletek Jakab-Kelemen László és Buda József 3. éves hallgatók feladatlapjaiból, 4. osztályos tanulók megoldásaival

Múzeumpedagógiai foglalkozások az iskolában

Különbéféle programok keretében egyes múzeumok iskolai vagy óvodai helyszíneken is kínálnak hivatásos múzeumpedagógusokkal foglalkozásokat. Ilyenkor vetített képek vagy műtárgymásolatok jelentik a tanulói tevékenységek alapját, nagyon ritka az, amikor eredeti műalkotásokat visznek ki a múzeumból.

II/3-4-5-6. kép: Hallgatók ismerkednek a Sárospataki Képtárból a Campusra kihelyezett műalkotásokkal, majd 4. osztályos gyerekekkel feladatlapok segítségével műelemzéseket végeznek. Néhány feladatlapba a műalkotásokhoz kapcsolódó internetes kutatómunkát is beépítettek hallgatóink. (Tanár, fotók: Sándor Zsuzsa)

Eredeti műalkotások is előfordulhatnak azonban az iskolákban, egy-egy iskola és múzeumi intézmény együttműködése keretében. Ilyenkor a múzeumi tárgyak költöznek ki az iskolába. Ez történt a Sárospataki Comenius Campuson 2016 novemberében – a Sárospataki Képtár készsége jóvoltából. A program lényege az volt, hogy négy kiválasztott műtárgyat a Képtár kihelyezett a Campus főépületébe, annak egy nyilvános terébe. Ebben a hónapban a hallgatók és a meghívott kisdíjakok nap mint nap a műtárgyak között közlekedtek, azok az iskolai élet szerves részévé váltak. Módunkban állt tanító- és óvoda-pedagógus szakos hallgatókkal a szorító időkorlátok nélkül tartalmas műelemzéseket

végezni, ezzel a leendő pedagógusok mind ismeretekben, mind módszertanilag felkészültek arra, hogy gyerekekkel is hasonlókat végezzenek el. A kisgyerekeknek szóló műelemző feladatokat gondoltak ki, módszertanilag megvitatták, megtervezték. A módszertani tananyagok azonnal gyakorlati közegbe is fordultak, amikor a meghívott kisgyermekkel a hallgatók a műtárgyakat feldolgozták. Alább nézzünk meg a programból néhány képet, a teljesebb anyag a Campus honlapján szemlélhető itt:

<https://uni-eszterhazy.hu/hu/ck/tudomany-es-muveszet/mtu-2016-sarospataki-keptar>.

II/7-8. kép: A Sárospataki II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola 4. osztályosai hallgatók segítségével Szabó Vladimír Téli város című képnek téri rekonstrukcióját végzik. Előzőleg a gyerekek agyagból elkészítették a festményen szereplő tárgyakat, figurákat. (Tanár, fotók: Lenkey-Tóth Péter)

II/9-10. kép: A sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde óvodásai önfeledten báboznak a hallgatók által készített dobozszínházakkal. (Tanár, fotók: Lenkey-Tóth Péter)

3. Múzeumpedagógiai tevékenység a Sárospataki II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolában

A Sárospataki Képtárban⁷ folyó múzeumpedagógiai tevékenység hosszú évek óta kimagasló, országos viszonylatban is igen jelentős. Különböző programjaiban – múzeumi napokon és foglalkozássorozatokban vagy a nyári múzeumi napközökben – számos zempléni iskolával épített ki szoros kapcsolatot, bevonva a rajztanárokat és az osztálytanítókat is a munkába.

A Sárospataki II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola alsó és felső tagozatos diákjai rendszeres résztvevői ezeknek a programoknak. Leitnerné Csete Andrea és Jaskó Beatrix, akik az iskola tanárai, képtári kutatások részeként különböző múzeumpedagógiai foglalkozások és múzeumi napok programjait készítette el. Igen nagyhatású kutatás és múzeumpedagógiai program volt *A Sárospataki Képtár oktatási szerepének bővítése* (TÁMOP) 2013-ban, amely Bordás István képtárvezető menedzselésével valósult meg.

II/11. kép: A Sárospataki Képtár múzeumpedagógiai terme

(A kép forrása: <http://www.patakikeptar.hu/2/elemei/kepekmenu/img/muzped/1.jpg>)

II/12. kép: Egy Rákóczi iskolai tanuló Domján József fametszeteinek tanulmányozása után papírmetszetet készít a Képtárban (Leitnerné Csete Andrea programja, fotó: Csordás Gábor)

⁷ (<http://www.patakikeptar.hu/>)

II/13. kép: Jaskó Beatrix múzeumi napot vezet a Képtárban (fotó: Csordás Gábor)

II/14. kép: Leitnerné Csete Andrea saját készítésű feladatlapokkal dolgozik a Domján-teremben (fotó: Csordás Gábor)

A Rákóczi iskola – az Eszterházy Károly Egyetem Sárospataki Comenius Campusával együttműködve –2016-tól részt vesz az Magyar Tudományos Akadémia négy évig tartó vizuális kultúra szakmódszertani kutatásában. (Moholy-Nagy Vizuális Modulok: a 21. századi képi nyelv tanítása. Kutatásvezető Dr. Kárpáti Andrea, ELTE, a sárospataki modul a vizuális kommunikációra épít.) Az iskolából a kutató kollégák Dávidné Géczy Mária és Sóstói Andrásné, akik a 2017-es tavaszi félévben első osztályosaikkal már ellátogattak a Képtárba. A kutatási program pedagógiai koncepciója szerint pedig a következő három évben többször fognak tanítványaiknak múzeumpedagógiai foglalkozásokat szervezni és vezetni a Sárospataki Képtárban, az MNM Rákóczi Múzeumában és a Sáradsányi Néprajzi Kiállítóhelyen. Reméljük, hogy az iskola mind több pedagógusa tart foglalkozásokat a tanulóknak különféle múzeumi helyszíneken, és az is megvalósulhat a közeljövőben, hogy múzeumi műtárgyak kerülhessenek a gyerekek közé az iskolai helyszínen is.

II/15-16. kép: Dávidné Géczy Mária és Sóstói Andrásné az első osztályos kísérleti csoportjaikkal a Sárospataki Képtárban, illetve műelemzéshez kötődő alkotófeladat közben (fotók: Sándor Zsuzsa)

Irodalom

- Bálványos Huba (1998). *Esztétikai-művészeti ismeretek, esztétikai-művészeti nevelés. Képzőművészet, tárgy- és környezetkultúra*. Budapest: Balassi Kiadó.
- Bordás István – Sándor Zsuzsa szerk. (2014). *Múzeumpedagógia a Sárospataki Képtárban. „A Sárospataki Képtár oktatási szerepének bővítése” (TÁMOP-3.2.8B-12/1-2012-0004) című program*. Sárospatak: Sárospatak Város Önkormányzata. Letöltve 2017. 07. 18-án: <http://www.patakikeptar.hu/>
- Calgagnin, Sara (2014). Művészet és tudomány a közösségnek. In Gaul Emil – Kárpáti Andrea – Pataki Gabriella – Illés Anikó (szerk.) *A művészetoktatás terei. Tanulmányok a vizuális nevelés nemzetközi szakirodalmából* (215-222). Budapest: Magyar Rajztanárok Országos Egyesülete.
- Nemzeti alaptanterv 2012 – Melléklet a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelethez. Magyar Közlöny. 2012. évi 66. szám. Nemzeti alaptanterv. Letöltve 2017. 07. 18-án: <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk12066.pdf>
- Tettamanti Zsófia (2011). Mit kell tudni a pedagógusnak, ha múzeumba készül? In Vásárhelyi Tamás – Kárpáti Andrea (szerk.) *Múzeumi tanulás* (228-240). Budapest: Magyar Természettudományi Múzeum, Typotex Kiadó.
- Vásárhelyi Tamás – Sinkó István (2004). *Múzeum az iskolatáskában*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Vásárhelyi Tamás (2011) A múzeumok történetéről. In Vásárhelyi Tamás – Kárpáti Andrea (szerk.) *Múzeumi tanulás* (20-23). Budapest: Magyar Természettudományi Múzeum, Typotex Kiadó.